

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

EURÓPSKA KOMISIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

z 27. októbra 2011

týkajúce sa iniciatívy pre spoločnú tvorbu programov v oblasti výskumu s názvom Výzvy súvisiace s vodou v meniacom sa svete

(2011/C 317/01)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 181,

keďže:

- (1) Dostupnosť vody v dostatočných množstvách a vyhovujúcej kvalite je otázkou, ktorá má vysokú prioritu a týka sa spoločnosti v celej Európe a dokonca na celom svete.
- (2) Hlavná iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020, ktorá je predmetom oznámenia Komisie z 26. januára 2011 s názvom Európa efektívne využívajúca zdroje – hlavná iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020 ⁽¹⁾, pripomína význam vody ako kľúčového prírodného zdroja, o ktorý sa opiera fungovanie európskej a celosvetovej ekonomiky a kvalita nášho života. Okrem toho hlavná iniciatíva, ktorá je predmetom oznámenia Komisie zo 6. októbra 2010 s názvom Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií ⁽²⁾, uznáva vodu za rastúci spoločenský problém a prioritnú oblasť inovácie, ktorá umožní Únii dosiahnuť svoje ciele v oblasti vodnej politiky a zabezpečiť pritom dobrý ekologický, chemický a kvantitatívny stav vôd, udržateľné využívanie vody a znižovať pritom svoju vodnú stopu, zvyšovať vodnú bezpečnosť a podporovať vedúce postavenie európskeho vodného priemyslu na svete.
- (3) Rozdiel medzi dopytom po vode a jej dostupnosťou na celom svete by sa mal v priebehu nasledujúcich 20 rokov podstatne zvýšiť. Zložité vyrovnanie dodávok vody a dopytu po nej, stanovovanie priorít s cieľom zvládnuť vodný stres alebo nedostatok vody a dlhodobé udržanie

našich vodných ekosystémov si vyžadujú spoločný prístup a silné vedecké a technické základne v spojení so zohľadnením všetkých miestnych geografických, politických, sociálno-ekonomických a kultúrnych podmienok. V záujme toho Európska komisia vypracováva koncepciu na ochranu vodných zdrojov Európy (Blueprint to Safeguard Europe's Waters), ktorú predloží v roku 2012. Táto koncepcia bude obsahovať opatrenia na zabezpečenie dostatočného množstva vody dobrej kvality na všetky legitímne účely v EÚ.

- (4) Existuje riziko, že podstatný podiel európskych sladkých vôd by nemusel dosiahnuť do roku 2015 cieľ dobrého ekologického stavu stanovený v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva ⁽³⁾. Toto riziko je spôsobené viacerými rozličnými faktormi a tlakmi, na čo upozorňuje EEA vo svojej správe o stave životného prostredia z roku 2010. Znečistenie vody je aj naďalej dôvodom k zvyšovaniu obáv o verejné zdravie, najmä pokiaľ ide o vystavenie novým kontaminantom, vplyvy chemických zmesí nájdených v určitých európskych vodách a možné riziká mikrobiologickej kontaminácie.
- (5) Očakáva sa, že zmena klímy bude mať ďalšie vplyvy na európske vodné ekosystémy, dôsledkom čoho bude častejší nedostatok vody, častejšie a tvrdšie suchá, najmä v stredozemských krajinách, a častejšie nebezpečenstvo záplav vo veľkej časti Európy.
- (6) V dôsledku intenzívneho poľnohospodárstva, ktorého cieľom je vyrábať viac potravín a biomasy, sa môže zvýšiť dopyt po sladkej vode na účely zalievania, čím sa zvýši tlak na zásoby vody. Urýchlene by sa mali

⁽¹⁾ KOM(2011) 21 v konečnom znení.

⁽²⁾ KOM(2010) 546 v konečnom znení.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1.

nájsť racionálne riešenia vodnej otázky, ktorými by sa zefektívnilo zalievanie, znížila spotreba vody a udržiavali a chránili vodonosné vrstvy.

- (7) Rozmach urbanizácie a zastavaných plôch vrátane navigačných a energetických infraštruktúr so sebou prináša hydro-morfologické zmeny, ktoré majú vplyv na útvary povrchových a spodných vôd, biotopy a iné stránky biodiverzity. Veľkým prínosom by boli integrovanejšie koncepcie plánovania. Mali by sa zakladať na spoľahlivých monitorovacích systémoch a celistvejšom posudzovaní kauzálnych súvislostí medzi zmenami využívania pôdy a vodnými ekosystémami.
- (8) Vodné infraštruktúry v Európe sú čoraz náchylnejšie na zlyhania v dôsledku starnutia, poškodzovania kopaním, nedostatočnej údržby alebo preťaženia. Únik vody z vodovodných systémov v niektorých častiach Európy sa uvádza ako značný so stratami pri rozvádzaní vody medzi 5 a 40 %.
- (9) Európsky vodný sektor má veľký ekonomický význam s priemernou mesačnou mierou rastu 5 % a obratom približne 80 miliárd EUR ročne, čo predstavuje približne tretinu svetového trhu s vodou. Strategickšia spolupráca pri výskume a inováciách v oblasti vody v Európe môže priniesť zásadné vedecké a technologické objavy, ktoré môžu podporiť európsku konkurencieschopnosť na medzinárodných trhoch, prispieť k prechodu na európske hospodárstvo účinnejšie využívajúce vodu a dosiahnuť tak preformulované ciele EÚ 2020 spočívajúce v inteligentnejšom, udržateľnejšom a inkluzívnejšom hospodárstve.
- (10) Posilnenie vedeckej a technologickej základne v Európe je nevyhnutné na to, aby sa riešili spoločenské, environmentálne a ekonomické aspekty výziev týkajúcich sa vody.
- (11) Hoci v celej Európe prebieha výskum v oblasti vody na vysokej úrovni, súčasný stav tohto výskumu sa javí ako dosť komplexný a príliš nejednotný. Mnohé výskumné siete a organizácie na európskej, štátnej a regionálnej úrovni vymedzujú svoje strategické agendy v oblasti vodného výskumu relatívne izolovane od seba, čo vedie k prekryvaniu alebo konkurencii výskumných činností, ktoré často nedosahujú kritické množstvo.
- (12) Vzhľadom na to, že väčšina európskeho územia je pokrytá cezhraničnými rozvodiami, je potrebná cezhraničná spolupráca, aby sa dosiahlo potrebné kritické množstvo z hľadiska expertízy, činností a inštitucionálnej kapacity s cieľom podporovať účinnejšie využívanie európskeho výskumného potenciálu, a kompatibilné cezhraničné riešenia.
- (13) Spoločná tvorba programov na tému Výzvy súvisiace s vodou v meniacom sa svete by prispela ku koordinácii výskumu v tejto oblasti a k plne funkčnému Európskemu výskumnému priestoru v oblasti sladkej vody a posilnilo by sa tak vedúce postavenie Európy a zvýšila by sa jej konkurencieschopnosť v tejto oblasti výskumu, pričom by sa podporilo dosahovanie cieľov Únie v oblasti vodnej politiky.
- (14) Rada pre konkurencieschopnosť uznala 26. mája 2010 ⁽¹⁾ „výzvy súvisiace s vodou v meniacom sa svete“ za oblasť, v ktorej by spoločná tvorba programov bola významným prínosom k súčasnému nejednotnému úsiliu členských štátov v oblasti výskumu. Preto prijala závery, v ktorých uznala potrebu rozbehnúť iniciatívu spoločnej tvorby programov v oblasti sladkej vody a vyzvala Komisiu, aby prispela k jej príprave. Rada takisto opätovne potvrdila, že tvorba spoločných programov je proces, na ktorom sa podieľajú členské štáty a pri ktorom Komisia pôsobí ako sprostredkovateľ.
- (15) Vodný výskum je kľúčovou oblasťou rámcového programu Únie pre výskum, ktorá zohráva mimoriadne strategickú úlohu pri podpore európskeho politického procesu zohľadňujúceho celosvetový rozmer výziev týkajúcich sa vody. Činnosti v rámci tejto iniciatívy spoločnej tvorby programov sa musia úzko koordinovať so 7. rámcovým programom Únie a jej budúcimi programami pre túto oblasť, najmä s rámcovým programom Horizont 2020 pre výskum a inovácie (2014 – 2020).
- (16) Analýza národných výskumných činností uvedená v pracovnom dokumente útvarov Komisie potvrdzuje, že na zvýšenie účinnosti a vplyvu výskumu, ako aj na zabránenie jeho zdvojovaniu je potrebná lepšia koordinácia prostredníctvom vypracovania spoločnej strategicko-výskumnej agendy.
- (17) S cieľom umožniť Komisii podávať správy Európskemu parlamentu a Rade o pokroku dosiahnutom v rámci všetkých iniciatív spoločnej tvorby programov budú členské štáty musieť Komisii podávať pravidelne správy o pokroku dosiahnutom v rámci tejto iniciatívy spoločnej tvorby programov,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

1. Členské štáty sa vyzývajú, aby vytvorili spoločnú víziu spôsobu, akým môže spolupráca a koordinácia v oblasti výskumu na úrovni Únie prispieť k zvládnutiu výzvy dosiahnutia udržateľných vodných systémov pre udržateľné hospodárstvo v Európe i mimo nej a využitia príležitostí, ktoré takáto spoločná vízia predstavuje.

⁽¹⁾ Závery Rady 10246/10, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/sk/10/st10/st10246.sk10.pdf>

2. Členské štáty sa vyzývajú, aby vypracovali operatívnu spoločnú strategickú výskumnú agendu určujúcu a stanovujúcu strednodobé až dlhodobé výskumné potreby a ciele v oblasti sladkej vody. Táto strategická výskumná agenda by mala obsahovať vykonávací plán, v ktorom sa stanovujú priority a harmonogramy a určujú činnosti, nástroje a zdroje potrebné na jeho realizáciu.
3. Členské štáty sa vyzývajú, aby do strategickej výskumnej agendy a vykonávacieho plánu zahrnuli tieto činnosti:
- a) určenie a výmena informácií o príslušných národných programoch a výskumných činnostiach a výskumných programoch koordinovaných Úniou;
 - b) posilnenie kapacít spoločného predvídania, ako aj posudzovania technológií;
 - c) výmena informácií, zdrojov, najlepších postupov, metodík a usmernení;
 - d) určenie oblastí, výskumných alebo pilotných testovacích činností, pre ktoré by koordinácia, spoločné výzvy na predkladanie ponúk alebo zlučovanie zdrojov (vrátane finančných) boli prínosom;
 - e) vymedzenie modalít výskumu, ktorý sa má v oblastiach uvedených v písmene d) vykonávať spoločne;
 - f) zabezpečenie koordinácie a vytvárania synergií s existujúcimi režimami výskumu a inovácií v Únii, napr. s rámčovým programom a inými súvisiacimi iniciatívami spoločnej tvorby programov, najmä s iniciatívami spoločnej tvorby programov na tému Spájanie vedomostí v oblasti klímy v prospech Európy, Mestská Európa – globálne urbanistické výzvy, Spoločné európske riešenia a Zdravé a produktívne moria a oceány;
 - g) kde je to možné, spoločné využívanie existujúcej výskumnej infraštruktúry alebo vývoj nových nástrojov, ako sú koordinované databázy, alebo vývoj modelov na štúdium procesov súvisiacich s vodou;
 - h) podpora lepšej spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom, ako aj otvorenej inovácie medzi jednotlivými výskumnými činnosťami a podnikateľskými sektormi v súvislosti s vodou;
 - i) vývoz a uverejňovanie poznatkov, inovácií a medziodborových metodických prístupov, najmä pokiaľ ide o výsledky súvisiace s politikou;
 - j) poskytovanie náležitých vedeckých a technologických informácií politickým štruktúram na štátnej úrovni, ako aj na úrovni Únie;
 - k) vytváranie sietí medzi centrami, ktoré sa venujú vodnému výskumu.
4. Členské štáty sa vyzývajú, aby udržiavali účinnú spoločnú riadiacu štruktúru v oblasti vodného výskumu s mandátom na stanovenie spoločných podmienok, pravidiel a postupov spolupráce a koordinácie a na monitorovanie realizácie strategickej výskumnej agendy.
5. Členské štáty sa vyzývajú, aby spoločne realizovali strategickú výskumnú agendu prostredníctvom svojich národných výskumných programov v súlade s usmerneniami pre rámcové podmienky spoločnej tvorby programov, ktoré vypracovala pracovná skupina Rady na vysokej úrovni pre spoločnú tvorbu programov.
6. Členské štáty sa vyzývajú, aby spolupracovali s Komisiou s cieľom preskúmať možné iniciatívy Komisie na pomoc členským štátom pri vypracovávaní a realizácii strategickej výskumnej agendy a koordinovať spoločné programy s inými iniciatívami Únie v tejto oblasti.
7. Členské štáty sa vyzývajú, aby pri vytváraní a uplatňovaní možného medzinárodného rozmeru v rámci strategickej výskumnej agendy úzko spolupracovali so Strategickým fórom pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy a technológií (SFIC) a aby zabezpečovali súdržnosť s iniciatívami SFIC s tretími krajinami a voči nim.
8. Členské štáty sa vyzývajú, aby Komisii podávali pravidelne správy o pokroku dosiahnutom v tejto iniciatíve spoločnej tvorby programov prostredníctvom každoročných správ o pokroku.

V Bruseli 27. októbra 2011

Za Komisiu
Máire GEORGEAN-QUINN
členka Komisie